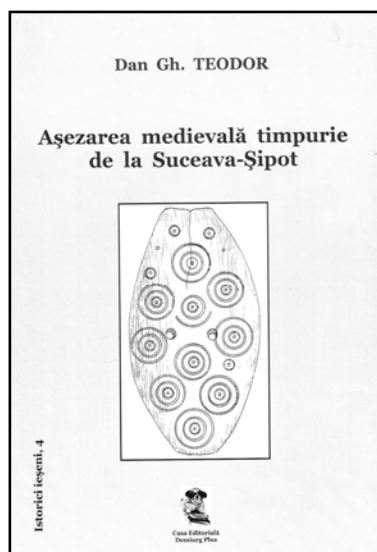

DAN GH. TEODOR, AȘEZAREA MEDIEVALĂ TIMPURIE DE LA SUCEAVA-ȘIPOT, IAȘI, CASA EDITORIALĂ DEMIURG PLUS, 2013, 89 P. TEXT + 60 P. ILUSTRĂȚII

De peste jumătate de secol au intrat în circuitul științific rezultatele primelor cercetări arheologice de la Suceava-Șipot. În anul tipăririi lucrării monografice la care ne referim s-au împlinit șase decenii de la primele descoperiri arheologice de la Suceava-Șipot cercetări continuate, cu unele întreruperi până în 1963. Încă de la primele descoperiri, materialele arheologice de la Suceava-Șipot, au fost atribuite secolelor VI-VII, și au devenit un punct de reper în arheologia românească. Dintr-un început descoperirile de la Suceava-Șipot au fost considerate ca fiind cele mai vechi urme slave din România. Era **epoca slavizării**, aproape fără rezerve, a

descoperirilor arheologice din a doua jumătate a primului mileniu d.Hr.

Descoperirile ulterioare, făcute în a doua jumătate a secolului al XX-lea, privind secolele VI-VII erau raportate la materialele arheologice scoase la lumina zilei, la Suceava-Șipot.

Pe bună dreptate, așa cum subliniază autorul monografiei prezentate în **Introducere**, abia treptat „în pofida unor **vădite încercări de a denatura unele realități istorice, prin atribuiri etnoculturale forțate a unor descoperiri**, mai ales a aceloră datând din perioada secolelor VI-X d.Hr., cercetările arheologice au continuat să investigheze obiective importante, pe baza cărora au putut fi obținute informații științifice de mare valoare, definatorii pentru înțelegerea corectă a transformărilor multiple înregistrate în evoluția societății locale din spațiul carpato-dunăreano-pontic, în vremea în care regiunile respective s-au confruntat cu numeroasele pătrunderi de populații migratoare” (p. 7).

Dacă este adevărat că în primele două decenii de după descoperirile de la Suceava-Șipot noile situri arheologice, privind secolele VI-VII, erau obligatoriu raportate la rezultatele cercetărilor de la Suceava-Șipot,

uneori forțându-se unele atribuiri etnoculturale, văzându-se mereu slavi, începând cu ultimul sfert al secolului al XX-lea, atribuiri etnoculturale, cât și încadrările cronologice, au devenit tot mai obiective, bazate pe interpretări științifice ale descoperirilor și tot mai puțin pe „indicații” ideologice.

Faptul că prezentarea monografică a descoperirilor arheologice de la Suceava-Șipot, se face abia acum, după mai bine de jumătate de secol de la efectuarea cercetărilor, dar, printr-un noroc, de către un membru al colectivului de cercetare de la Suceava-Șipot, ajuns astăzi cel mai bun specialist al epocii marilor migrații, din spațiul vechii Dacii, are și unele avantaje, în sensul că materialele de la Suceava-Șipot sunt acum analizate, încadrate cronologic și atribuite etnocultural, în urma unor minuțioase analize comparative cu materialele descoperite în spațiul carpato-nistrean și atribuite secolelor VI-VII, precum cele de la Botoșana-Suceava, Borșeni, Davideni, Mănoaia-Costișa și Izvoare-Bahna, din jud. Neamț, sau Bacău-Curtea Domnească, Ștefan cel Mare, jud. Bacău, Codân-Cernăuți sau Hansca, din spațiul dintre Prut și Nistru, materiale foarte bine cunoscute de către autorul monografiei la care ne referim.

Pe de altă parte, dorim să atragem atenția că monografia profesorului univ.dr. Dan Gh. Teodor, privind **Așezarea medievală timpurie de la Suceava-Șipot**, vine într-un moment în care epoca primului mileniu creștin, în speță evoluția comunităților locale în raporturile cu neamurile în migrație, cunoaște o oarecare lipsă de interes, ca să nu spunem că e vorba chiar de un regres. Tot mai puțini sunt tinerii arheologi care se consacră arheologiei epocii marilor migrații și din ce în ce mai puține șantierelor arheologice în care se efectuează cercetări, de mai mare amploare, privind îndeosebi cea de-a doua jumătate a primului mileniu creștin.

Autorul monografiei arheologice intitulată **Așezarea medievală timpurie de la Suceava-Șipot** și-a structurat, simplu și eficient, conținutul lucrării, respectiv prezentarea rezultatelor cercetărilor din situl menționat în titlul cărții, încadrarea acestor rezultate arheologice în contextul cercetărilor privind secolele VI-VII în spațiul carpato-nistrean și locul acestor cercetări în demersurile de reconstituire a tabloului istoric general din spațiul vechii Dacii în primele două secole ale celei de-a doua jumătăți a mileniului I d.Hr., respectiv din secolele VI-VII, în patru capitole: **I. Introducere; II. Complexele de locuire și anexele; III.**

Inventarul complexelor de locuire și IV. Considerații finale, urmate de o bogată bibliografie; un **Indice general**, întocmit de redactorul de carte dr. Alexandrina Ioniță; un rezumat, consistent, în limbile franceză și engleză; lista figurilor și ilustrația monografiei.

În primul capitol, intitulat **Introducere**, sunt consemnate împrejurările descoperirii așezării de la Suceava-Șipot, evoluția cercetărilor, stratigrafia sitului arheologic, relațiile comunității de la Suceava-Șipot cu membrii comunităților din aceeași microregiune, din epoca imediat următoare, precum comunitatea din sec. VII-VIII de la Suceava-Drumul Național, vorbindu-se de o anume pendulare a comunităților din zonă în epoca migrațiilor. Situația a fost observată și în alte microregiuni, cu precizarea că această pendulare/mobilitate a comunităților umane s-a circumscris unei stabilități microzonale.

În capitolul II sunt prezentate complexele de locuire și anexele gospodărești, procedându-se la o relatare, cât mai amănunțită a observațiilor arheologice, a inventarului descoperit în fiecare complex, pentru a avea o imagine reală a sitului arheologic cercetat.

Sunt prezentate cele 21 de locuințe dezvelite și cele 4 cuptoare descoperite în spațiile dintre locuințe. Importante sunt și cele câteva suprapuneri de locuințe (de exemplu L3 și L4, precum și L9 și L10) – pentru cunoașterea în timp a așezării, dar și a detaliilor acestor locuințe.

Al treilea capitol, **Inventarul complexelor de locuire**, reprezintă, în fapt, nucleul tare al studiului monografic, care stă și la baza considerațiilor finale. Sunt descrise, încadrate cronologic, și deseori etnocultural, toate artefactele arheologice descoperite, fiecare având importanța sa în tabloul general al sitului arheologic cercetat și prezentat acum într-o lucrare monografică de ținută. Este de reținut importanța unor descoperiri, precum fragmentele ceramice provenite de la vase lucrate la roată, puține dar foarte semnificative; unele piese din metal precum fibula romano-bizantină, confecționată din bronz, aflată în stratul de cultură aparținând secolelor VI-VII, precum și fibula digitată, turnată din bronz, descoperită în L2, datată la începutul sau chiar spre mijlocul secolului al VII-lea (p. 50).

Este de reținut acuratețea științifică a prezentării artefactelor arheologice descoperite, adevărat model de descriere, încadrarea cronologică și etnoculturală, când este posibil, permițând astfel formularea unor concluzii științifice credibile și de mare importanță pentru cunoașterea epocii migrațiilor. Afirmațiile făcute sunt susținute și

de o excelentă ilustrație.

Pe baza analizei meticuloase și obiective a artefactelor arheologice de la Suceava-Șipot, în ultimul capitol, **IV. Considerații finale**, autorul reconstituie tabloul culturii materiale a comunității umane de la Suceava-Șipot, fixându-i locul în ansamblul descoperirilor din a doua fază/etapă de evoluție a culturii Costișa-Botoșana-Hansca, etapa cuprinzând a doua jumătate a secolului al VI-lea și primele trei sferturi ale secolului al VII-lea.

Autorul, analizând întregul material arheologic descoperit, datează așezarea de la Suceava-Șipot „mai curând la cumpăna veacurilor VI-VII, neexcluzând, totuși, posibilitatea ca începuturile ei să fie plasate încă din ultimul sfert al secolului precedent” (p. 53). Dacă așezarea de la Suceava-Șipot „nu mai poate fi considerată ca fiind unul dintre cele mai vechi din teritoriile de la est de Carpați, în care a fost cercetată prezența sclavinilor și anților”, acest sit arheologic „nu poate fi considerat nici exclusiv romanic” (p. 53).

Prezența slavilor în spațiul dintre Prut și Carpați se produce doar din a doua etapă/fază din evoluția culturii Costișa-Botoșana-Hansca, datată în a doua jumătate a secolului al VI-lea și primele trei sferturi ale secolului al VII-lea, așa cum o dovedesc descoperirile de la Botoșana-Suceava (faza/etapa a doua a așezării), Davideni (faza/etapa a doua a așezării), Izvoare-Bahna (prima fază a așezării), Borniș-Neamț (așezarea din secolele VI-VII), Ștefan cel Mare-Bacău etc.

În siturile menționate și situate în spațiul dintre Prut și Carpați, elementele slave, alături de cele locale de factură romanică apar cel mai devreme începând cu deceniile doi-trei ale celei de-a doua jumătăți a secolului al VI-lea d.Hr. Dacă este adevărat că nu avem așezări curat slave în aria populației romanice și aceste grupuri de slavi se așează în comunitățile locale romanice, precum la Botoșana-Suceava, Davideni și Borniș-Neamț etc., trebuie să acceptăm că unele grupuri de slavi așezându-se în aceste regiuni în locuri nelocuite, în faza imediat următoare au intrat în contact cu elementele locale, romanice, în teritoriile la care ne referim, deci chiar din momentul sedentarizării lor.

Cultura Costișa-Botoșana-Hansca din secolele V-VII, având și elemente de coloratură slavă din a doua jumătate a secolului al VI-lea, se încheie spre sfârșitul sec. al VII-lea, când începe a se contura cultura veche românească. Între cele două culturi există o legătură genetică, în sensul că elemente ale vechii culturi supraviețuiesc și la începutul culturii vechi românești, realitate atestată arheologic în mai multe situri

arheologice. Această constatare arheologică vine să confirme ceea ce viziunea istorică a lui N. Iorga intuiuse cu decenii în urmă, cu privire la scara istoriei universale, atunci când într-un articol intitulat cu modestie **Observații ale unui nespecialist asupra istoriei antice** spunea: „Culturile nu apar brusc și nu acoperă totul ca o pânză, ci iau naștere anevoie, păstrând elementele vechi și prelungindu-se ele însele, după destrămare, în noile formațiuni”.

Monografia **Așezarea medievală timpurie de la Suceava-Șipot** este în primul rând o nouă reușită a cunoscutului specialist al istoriei primului mileniu creștin, Prof.univ.dr. Dan Gh. Teodor, dar, evident, și o importantă realizare a istoriografiei românești actuale. Este un model de cercetare arheologică, un model demn de urmat de tinerii arheologi de azi și de mâine.

Fiecare afirmație a lui Dan Gh. Teodor este temeinic argumentată prin documentele arheologice prezentate. Nu avem în lucrare nici o afirmație făcută fără suport documentar științific. Distinsul arheolog și istoric al evului mediu timpuriu, și în special al primului mileniu creștin, dovedește și de data aceasta că este un adept al documentelor arheologice și nu un adept al sentimentelor istorice. Este ceea ce a dovedit în peste jumătate de secol de activitate științifică, un autentic, mare arheolog și istoric, având contribuții esențiale cu privire la istoria primului mileniu creștin, în spațiul vechii Dacii, răstimp atât de discutat și controversat în ansamblul începuturilor noastre ca popor distinct în peisajul etnocultural al sud-estului european.

Ioan Mitrea